

УДК 364.3

Колосок Андрій,
кандидат економічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
кафедра економіки та природокористування,
м. Луцьк; ORCID ID 0000-0001-9167-5430
e-mail: kolosok.andrew@vnu.edu.ua

<https://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-02-16-23>

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

У статті розглянуто сучасні проблеми соціального захисту в Україні. Проаналізовано динаміку держаних соціальних стандартів за останнє десятиріччя у національній валюті та доларовому еквіваленті. Відмічено наявні тенденції збільшення мінімальної заробітної плати та зменшення прожиткового мінімуму в доларовому еквіваленті. Розраховано динаміку співвідношення прожиткового мінімуму до мінімальної заробітної плати, виявлено її негативну тенденцію та пояснено причини виникнення. Досліджено особливості соціального захисту у Волинській області, розглянуто систему субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг, виплату державної соціальної допомоги, санаторно-курортне оздоровлення, пільгове забезпечення тощо. Сформовано пріоритетні напрями реструктуризації системи соціального захисту, з метою покращення її ефективності та адресності.

Ключові слова: соціальний захист, державні соціальні стандарти.

Колосок Андрей,
кандидат экономических наук, доцент,
Волынский национальный университет имени Леси Украинки,
кафедра экономики и природопользования,
г. Луцк

АКТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ

В статье рассмотрены современные проблемы социальной защиты в Украине. Проанализирована динамика государственных социальных стандартов за последнее десятилетие в национальной валюте и долларом эквиваленте. Отмечено имеющиеся тенденции увеличения минимальной заработной платы и уменьшение прожиточного минимума в долларом эквиваленте. Рассчитано динамику соотношения прожиточного минимума к минимальной заработной плате, выявлено ее негативную тенденцию и объяснены причины возникновения. Исследованы особенности социальной защиты в Волынской области, рассмотрены система субсидий и льгот на оплату жилищно-коммунальных услуг, выплата государственной социальной помощи, санаторно-курортное оздоровление, льготное обеспечение... Сформированы приоритетные направления реструктуризации системы социальной защиты, с целью улучшения ее эффективности и адресности.

Ключевые слова: социальная защита, государственные социальные стандарты.

Kolosok Andrii,
PhD in Economics, Associate Professor,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Department of Economics and Nature Management,
Lutsk

CURRENT ASPECTS OF SOCIAL PROTECTION OF THE POPULATION

Introduction. Under conditions of total impoverishment of the population, the problem of its social protection is becoming increasingly relevance. Low wages, high utility tariffs, a significant number of beneficiaries, disparities between the minimum and maximum pension are the reasons of social tension in society. An effective system of social protection must ensure a decent standard of living and prevent new social conflicts.

The purpose of the article. The purpose of the study is to discuss the theoretical aspects of social protection, the study of the dynamics and interconnection of state social standards in Ukraine and the features of social protection in the Volyn region. In accordance with the set goal, the following research objectives have been identified: to reveal modern problems of social protection in Ukraine; analyze the dynamics of state social standards; to study the features of social protection in the Volyn region.

Results. The analysis of the dynamics of state social standards showed their increase in the national currency, but in dollar terms only the minimum wage increased, and the subsistence level decreased, which led to a general trend of decreasing the ratio of the subsistence minimum to the minimum wage.

Thus, from 2010 to 2021, the dollar against the hryvnia increased 3.54 times, the subsistence level 2.65 times, and the minimum wage 6.5 times. That is, in dollar terms, there was an increase in the minimum wage from \$ 116 in 2010 to \$ 212 (+ 83.7%) in 2021 and a decrease in the subsistence level from \$ 103 in 2010 to \$ 77 (-25.1%) in 2021. This situation is explained by the outstripping growth of the minimum wage compared to the subsistence level, due to the interest of public authorities in increasing revenues from the single social contribution (22% to the wage fund), and unwillingness to increase social costs tied to the subsistence level.

It should be noted a significant decline in state social standards in dollar terms in 2015-2016, in particular the minimum wage decreased by 43% and 23% respectively, and the subsistence level decreased by 49% and 25% respectively, due to significant inflationary processes caused by changes in political situation, the annexation of Crimea and the start of hostilities in the east.

Conclusions. Social protection of the population is the main function of the state and requires redistribution of income in order to ensure social harmony. The basis for overcoming poverty in the country should be to increase the share of the middle class in society, only this will have a lasting effect and bring the country out of social crisis.

The size of state social standards is a matter of concern, as they are currently the lowest in Europe. This causes a significant amount of social benefits, including subsidies, increases social tensions in society and leads to a significant outflow of labor.

Changes to the procedure for providing housing subsidies defined by the Resolution of the Cabinet of Ministers of 14.04.2021 № 420 significantly limited and complicated the procedure for obtaining it, which led to panic among the population, long queues to local departments of social policy and increased public dissatisfaction with the existing pricing system for housing and communal services.

In order to improve the well-being of citizens, it is necessary to: form a strategy to overcome poverty in the country; redirect funds from subsidizing the population to increase the minimum wage; to change the principles of pricing for housing and communal services in the direction of their reduction, through structural changes in the gas and electricity market; review the size and procedure for forming the subsistence level; abolish special pensions, ensuring a gap between the minimum and maximum pensions of no more than five times, replace the system of benefits with targeted payments.

Key words: the social protection, state social standards.

Постановка проблеми та її значення. За умов тотального зубожіння населення проблема його соціального захисту набирає все більшої актуальності. Низький рівень заробітних плат, високі комунальні тарифи, значна кількість пільговиків, диспропорції між мінімальною та максимальною пенсією спричиняють соціальну напругу в суспільстві. Саме ефективна система соціального захисту повинна забезпечити гідний рівень життя населення та не допустити нових соціальних конфліктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем соціального захисту населення займалися багато вчених, зокрема: Данилюк О. І. [5], Кришень О.В. [5], Міщенко Л. О. [6], Огінська А. Ю. [7], Смирнова І. І. [8], Ткачук В. О. [9], Філіпчук В. Р. [10], Чорна М. [11] та ін.

Зокрема, досліджуючи сучасний стан соціального захисту та соціального забезпечення населення в Україні Міщенко Л. О. дотримується думки: «що одним із напрямів ефективного використання бюджетних коштів у соціальній сфері є подальше провадження програмно-цільового методу. Саме розробка бюджетних програм в цій сфері забезпечить ефективне використання коштів, та забезпечить досягнення соціального ефекту»[6].

Смирнова І. І. зазначає: «в умовах економічної нестабільності та катастрофічної нестачі коштів, зростання числа осіб, що потребують державної допомоги, фінансування соціальної сфери залишається актуальною проблемою, для вирішення якої доцільно залучати не лише державу, а й пересічних громадян та господарюючі структури» [8, 211].

«Соціальне забезпечення як передумова подолання бідності та соціальної ізоляції населення» розглядає Ткачук В.О. Відзначаючи: що «при підвищенні соціальних нормативів у країні рівень життя населення продовжує знижуватися, і діюча система соціального захисту не може зарадити цьому через надання різноманітних пільг у тому вигляді, в якому вони надаються зараз [9, 69].

Згідно думки Філіпчука В. Р.: «система заходів соціального захисту та наявні програми соціального спрямування не є ефективними засобами зниження рівня чи подолання бідності в Україні. Це також означає, що обсяг соціальних трансфертів, які мають на меті зниження рівня бідності, можна значно зменшити, якщо вони будуть адресними і спрямовуватимуться безпосередньо малозабезпеченим категоріям населення» [10, 147].

Кришень О.В. розглядає дану проблему з позиції регіонального підходу: «ефективність розроблення та реалізації соціальної політики в регіоні формується як результат соціальної компетентності представників депутатського корпусу щодо цілей, принципів, методів, змісту та результатів трансформацій у ключових секторах соціальної сфери (охорона здоров'я, соціальний захист, освіта)» [5, 56].

На думку Данилюк О. І.: «в умовах економічної нестабільності та катастрофічної нестачі коштів, зростання числа осіб, що потребують державної допомоги, фінансування соціальної сфери залишається актуальною проблемою, для вирішення якої доцільно залучати не лише державу, а й пересічних громадян та господарюючі структури» [2].

Огінська А. Ю. вважає: «в соціально-орієнтованій державі соціальний захист населення повинен бути зорієнтований не тільки на матеріальне забезпечення й обслуговування окремих категорій і груп населення, а й на підтримку та забезпечення гідного матеріального і соціального становища усіх громадян» [7, 133].

Однак, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць у цій сфері, соціальний захист потребує подальшого вивчення. Зокрема, необхідно підвищити ефективність використання коштів на правлених в соціальну сферу, забезпечити адресність надання соціальної підтримки населенню, переглянути принципи формування мінімальних соціальних стандартів.

Мета і завдання статті. Мета дослідження – обґрунтування теоретичних аспектів соціального захисту, дослідження динаміки і взаємозв'язку державних соціальних стандартів в Україні та особливостей соціального захисту у Волинській області. Відповідно до поставленої мети, визначено наступні завдання дослідження:

- розкрити сучасні проблеми соціального захисту в Україні;
- проаналізувати динаміку державних соціальних стандартів;
- дослідити особливості соціального захисту у Волинській області.

Викладення основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Значною проблемою вітчизняної системи соціального захисту населення є невідповідність державних соціальних стандартів реальній економічній ситуації в країні. Зокрема, це чітко відслідковується при аналізі динаміки та співвідношення прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати за останнє десятиріччя (Таблиця 1).

Так з 2010 по 2021 року курс долара до гривні зріс в 3,54 рази, прожитковий мінімум в 2,65 рази, а мінімальна заробітна плата в 6,5 рази. Тобто у доларовому еквіваленті відбулося зростання мінімальної заробітної плати з 116 \$ в 2010 році до 212 \$ (+83,7%) в 2021 році і зменшення прожиткового мінімуму з 103 \$ в 2010 році до 77 \$ (-25,1%) в 2021 році. Дана ситуація пояснюється випереджаючим зростанням мінімальної заробітної плати у порівнянні з прожитковим мінімумом, що зумовлено зацікавленістю державних органів управління у зростанні надходжень від відрахувань єдиного соціального внесу (22% до фонду оплати праці), та не бажанням збільшувати соціальні витрати прив'язані до прожиткового мінімуму.

Необхідно відмітити, значне падіння державних соціальних стандартів в доларовому еквіваленті у 2015-2016 роках, зокрема мінімальна заробітна плата зменшилася на 43% і 23% відповідно, а прожитковий мінімум зменшився на 49% і 25% відповідно, що зумовлено значними інфляційними процесами викликаними зміною політичної ситуації, анексією Криму та початком бойових дій на сході країни.

На рисунку 1 зображена динаміка співвідношення у доларовому еквіваленті прожиткового мінімуму до мінімальної заробітної плати за останні десять років. Зокрема, протягом 2010-2014 років

спостерігалось незначне зростання з 89% у 2010 до 97% у 2014 році, а з 2015 року до 2021 року відбулось стрімке падіння з 85% до 36%. Даний графік чітко відображає загальну тенденцію до зубожіння української нації, та пояснюється не відповідністю прожиткового мінімуму реальними потребами населення, зокрема, цінам на продукти харчування, житлово-комунальні послуги, тощо.

Щодо соціального захисту населення у Волинській області, то на соціальні виплати 2020 року з державного бюджету профінансовано 2,2 млрд. грн., які отримали 89,6 тисяч сімей, з них 646,8 млн. грн. отримали 36,9 тисяч родин згідно державної допомоги сім'ям з дітьми.

Державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям у 2020 році в області отримало 9,4 тисяч родин (з них 56 % багатодітні) на загальну суму 541,5 млн. грн., середній розмір даної допомоги склав 5883 грн. Соціальну стипендію у минулому році отримувало 906 студентів професійно-технічних училищ та університетів на загальну суму 12,9 млн. грн.

Таблиця 1

**Динаміка та співвідношення державних соціальних стандартів,
станом на 1 січня відповідного року [3; 4]**

Рік	Курс грн. за дол.	Мінімальна заробітна плата (МЗП)						Прожитковий мінімум (ПМ)						ПМ/ МЗП
		грн.	+, -	%	дол.	+, -	%	грн.	+, -	%	дол.	+, -	%	
2010	7,98	922	-		116	-	-	825	-	-	103	-	-	89
2011	7,96	1004	82	9	126	11	9	894	69	8	112	9	9	89
2012	7,99	1118	114	11	140	14	11	1017	123	14	127	15	13	91
2013	7,99	1147	29	3	144	4	3	1108	91	9	139	11	9	97
2014	7,99	1218	71	6	152	9	6	1176	68	6	147	9	6	97
2015	15,76	1378	160	13	87	-65	-43	1176	0	0	75	-73	-49	85
2016	23,78	1600	222	16	67	-20	-23	1330	154	13	56	-19	-25	83
2017	26,69	3200	1600	100	120	53	78	1544	214	16	58	2	3	48
2018	27,89	3723	523	16	133	14	11	1700	156	10	61	3	5	46
2019	27,68	4173	450	12	151	17	13	1853	153	9	67	6	10	44
2020	23,67	4723	550	13	200	49	32	2027	174	9	86	19	28	43
2021	28,27	6000	1277	27	212	13	6	2189	162	8	77	-8	-10	36

Станом на 01.01.2021 року 82,5 тис. родин області отримувало житлові субсидії, у середньому розмір компенсації складав 1550 грн. У зв'язку з карантинними обмеженнями департаментами соціального захисту проведено автоматичний (без особистої присутності отримувачів) перерахунок житлових субсидій на опалювальний період 2020 - 2021 років. Окрім того, з 1 травня 2020 року згідно поданих нових пакетів документів призначено субсидію на житлово-комунальні послуги 14,1 тис. родин, а 1,4 тис. родинам було відмовлено через не відповідність вимогам [1].

За 2020 рік по субсидію на тверде паливо та скраплений газ звернулося 17,6 тис. родин, позитивне рішення отримали 15,5 тис. родин на загальну суму 56,2 млн. грн., середній розмір компенсації складав 3 443,71 грн. на сім'ю.

Пільги у грошовій готівковій формі на оплату житлово-комунальних послуг у 2020 році профінансовано на рахунки понад 12 тисяч осіб на загальну суму 101,5 млн. гривень, у безготівковій формі – понад 48 тисяч осіб на суму 196,3 млн. гривень. Готівкою пільгу на придбання твердого палива та скрапленого газу отримали 26,1 тисячі пільговиків на суму 42,2 млн. грн.

Забезпечується надання допомоги на оплату житлово-комунальних послуг внутрішньо переміщеним особам. Зокрема, у 2020 році щомісячну адресну допомогу для покриття витрат на проживання одержували 1,3 тис. внутрішньо переміщених осіб на суму 12,9 млн. грн.

На території Волинської області станом на 1 січня 2021 проживало 1983 родини вимушених переселенців, до складу яких входили 3122 особи, в тому числі: із Донецької області – 1469 осіб (684

жінки, 481 чоловік, 304 дитини), із Луганської області – 1143 особи (453 жінки, 433 чоловіка, 258 дітей), з АР Крим – 510 осіб (167 жінок, 210 чоловіків, 133 дитини) [3].

В області продовжується робота направлена на розвиток сімейних форм виховання. Зокрема, протягом 2020 року виплачено 29,6 млн. грн. допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, здійснення видатків на сплату за них єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Окрім того, здійснено виплату 63,5 млн. грн. допомоги на дітей (994 дитини), над якими встановлено опіку чи піклування [1].

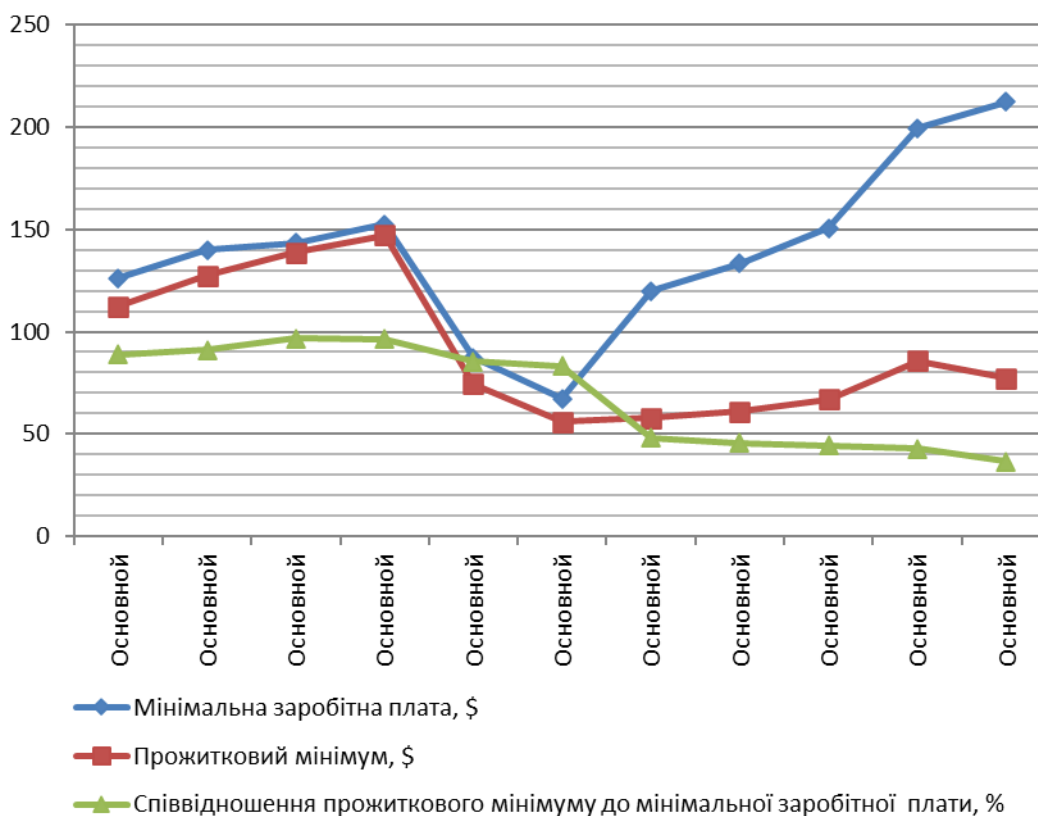

Рис. 1. Динаміка та співвідношення прожиткового мінімуму до мінімальної заробітної плати, станом на 1 січня відповідного року [3; 4]

Системою соціального захисту країни передбачені додаткові заходи на період карантину. Зокрема, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.2020 р. № 251 «Деякі питання підвищення пенсійних виплат і надання соціальної підтримки окремим категоріям населення у 2020 році», здійснено одноразові виплати в сумі 1000 грн. 16,8 тисячам громадян. Згідно з програмою виплат допомоги на дітей фізичним особам – підприємцям, які перебувають на спрощеній системі оподаткування (перша та друга група платників єдиного податку), фінансову допомогу отримали 3,3 тисячі підприємців (на 4,5 тисяч дітей) на загальну суму – 51,8 млн. грн., в середньому дана допомога склала 1 998,3 грн. [3].

У Волинській області забезпечується соціальний захист багатодітних жінок, так протягом 2020 року їм виплачено одноразову грошову винагороду в розмірі двадцять один мільйон гривень. З поданих 294 пакетів документів претенденток на представлення до присвоєння почесного звання «Мати-героїня», 221 клопотання підтримано та здійснено разових виплат на загальну суму 2,2 млн. грн.

Згідно даних ЄДАРП (Єдиний державний автоматизований реєстр осіб, які мають право на пільги) станом на 1 січня 2021 р. на обліку у департаментах соціального захисту населення перебуває

12050 учасників ООС (Операція Об'єднаних сил), яким присвоєно статус учасників бойових дій та осіб із інвалідністю внаслідок війни. Окрім того, 236 осіб зареєстрованих у Волинській області загинули за час проведення Операції Об'єднаних сил.

На санаторно-курортне лікування даної категорії пільговиків з державного бюджету у 2020 році виділено 8,5 млн. грн., за рахунок яких було забезпечено путівками 652 учасника бойових дій. Психологічну реабілітацію надано 216 учасникам ООС на суму 2,3 млн. грн., послуги професійної адаптації отримали 136 осіб загальним кошторисом 883,6 тис. грн., за належні для отримання жилі приміщення виплачено 11651,7 тис. грн. 11 одержувачам [3].

Щодо забезпечення автотранспортом пільгових категорій населення Волинської області, то протягом 2020 року видано чотири автомобілі, що надійшли до департаменту соціального захисту Волинської обласної державної адміністрації як гуманітарна допомога для подальшої передачі конкретним особам, що перебувають в черзі на отримання спецавтотранспорту. Надано дозвіл на перереєстрацію гуманітарних автомобілів після десятирічного терміну експлуатації одинадцяти особам з інвалідністю; після смерті осіб з інвалідністю – чотирьом членам сім'ї померлих осіб; п'ять автомобілів знято з обліку після смерті осіб з інвалідністю та надано дозвіл на безоплатну передачу у власність автомобілів, після десятирічного річного терміну експлуатації для дванадцяти осіб.

Соціальні послуги вразливим категоріям населення Волинської області у 2020 році надавали: 18 територіальних центрів соціального обслуговування; 14 центрів надання соціальних послуг об'єднаних територіальних громад: Голобської, Поворської, Дубівської, Павлівської, Литовезької, Колківської, Іваничівської, Велицької, Оваднівської, Поромівської, Цуманської, Торчинської, Дубечненської, Старовижівської та структурні підрозділи з питань надання соціальних послуг виконавчих комітетів ОТГ Смолигова, Княгининка, Боратина, Колодяжного, Забороля, Люблинця, Гіркополонки, Липин; 1 - центр надання соціальних послуг Ковельської районної ради.

В структурі територіальних центрів та центрів надання соціальних послуг функціонують: 36 відділень соціальної допомоги вдома, 17 відділень стаціонарного догляду для постійного проживання, 12 відділень організації надання адресної натуральної та грошової допомоги, відділення соціально-психологічної допомоги, відділення соціально - психологічних послуг, відділення соціально-медичної профілактики, відділення денного перебування, три відділення соціально-інноваційних та соціально-побутових послуг, чотири окремих структурних підрозділів Університет третього віку.

Протягом 2020 року суб'єкти, що надавали соціальні послуги виявили та надали соціальні послуги більше 24 тис. чол., що становить 99,9 відсотків до потреби. Станом на 01.01.2021 в шести інтернатних закладах Волинської області проживає 712 підопічних, з них 579 у психоневрологічних інтернатах [1].

Висновки. Соціальний захист населення є основною функцією держави та потребує значного перерозподілу доходів, заради забезпечення суспільної злагоди. Стратегічною засадою подолання бідності в країні має стати збільшення частки середнього класу в суспільстві, лише це забезпечить сталий розвиток країни і виведе суспільство із наявної соціальної кризи.

Проведений аналіз динаміки значень державних соціальних стандартів, показав їх збільшення у національній валюті, проте у доларовому еквіваленті зросла лише мінімальна заробітна плата, а прожитковий мінімум зменшився, що призвело до загальної тенденції зменшення співвідношення прожиткового мінімуму до мінімальної заробітної плати.

Велике занепокоєння викликає розмір державних соціальних стандартів, адже на даний момент вони є найменшими в Європі. Це спричинює значну кількість соціальних виплат, зокрема субсидій, підвищує соціальної напругу в суспільстві та призводить до значного відтоку робочої сили.

У Волинській області лише на потреби з соціальних виплат протягом 2020 року було виділено 2,2 млрд. грн., які отримали 89,6 тисяч сімей. Характерною особливістю регіону є велика кількість отримувачів субсидій та пільг, що спричинено низьким середнім рівнем оплати праці, наявністю районів, що постраждали від наслідків Чорнобильської катастрофи, збільшенням кількості внутрішньо переміщених осіб, учасників антитерористичної операції та членів їх сімей.

Зміни до порядку надання житлової субсидії визначені Постановою КМУ від 14.04.2021 № 420 значно обмежили та ускладнили процедуру її отримання, що призвело до паніки серед населення, формування довжелезних черг до місцевих департаментів соціальної політики та ще більше

посилило незадоволення населення існуючою системою ціноутворення на житлово-комунальні послуги.

З метою поліпшення добробуту громадян необхідно: сформуванати стратегію подолання бідності в країні; перенаправити кошти з субсидіювання населення на збільшення мінімальної заробітної плати; змінити принципи ціноутворення на житлово-комунальні послуги в сторону їх зменшення, шляхом структурних змін на ринку газу та електроенергії; переглянути розміри та порядок формування прожиткового мінімуму; відмінити спеціальні пенсії, забезпечивши розрив між мінімальною і максимально пенсією не більше п'ятикратного розміру, замінити систему пільг адресними виплатами.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробці ефективних механізмів адресного соціального захисту населення, аби при мінімальних фінансових дотаціях досягнути максимальних соціальних стандартів.

Джерела та література

1. Волинська обласна державна адміністрація. URL: <https://voladm.gov.ua/> (дата звернення: 24.04.2021).
2. Данилюк О. І. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації. *Ефективна економіка*. 2019. № 5. DOI: [10.32702/2307-2105-2019.5.50](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.5.50) (дата звернення: 05.05.2021).
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.05.2021).
4. Індеси Мінфіну. URL: <https://index.minfin.com.ua/> (дата звернення: 01.05.2021).
5. Кришень О. В. Сучасні тенденції формування, реалізації та розвитку регіональної соціальної політики в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2020, №1(44), С 52-58.
6. Міщенко Л. О. Сучасний стан соціального захисту та соціального забезпечення населення в Україні в умовах децентралізації: напрями подальшого розвитку. *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5867> (дата звернення: 04.05.2021).
7. Огінська А. Ю. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації: теоретико - концептуальний зріз. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 131-136.
8. Смирнова І. І., Лихошва О. Ю., Рак Н. В., Горієва Л. А. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 3(61), С. 205-212.
9. Ткачук В. О. Соціальне забезпечення як передумова подолання бідності та соціальної ізоляції населення. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3(89), С. 66-70.
10. Філіпчук В. Р. Тенденції та проблеми фінансового забезпечення соціального захисту населення за умов глобалізації. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 31, С. 141-147.
11. Чорна М. Сутність права громадян на соціальний захист. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 4, С. 151-156.

References

1. Volynska oblasna derzhavna administratsiia [Governor of Volyn Oblast]. (n.d.). voladm.gov.ua. Retrieved from <https://voladm.gov.ua/> [In Ukrainian].
2. Danyliuk, O. I. (2019) Sotsialnyi zakhyst naseleння ta finansovyi mekhanizm yoho realizatsii [Social protection of population and financial mechanism of its realization]. *Efektivna ekonomika – Efektivna ekonomika*, 5. Retrieved from DOI: [10.32702/2307-2105-2019.5.50](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.5.50) [in Ukrainian].
3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). ukrstat.gov.ua. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [In Ukrainian].
4. Indeksy Minfinu [Indices of the Ministry of Finance]. (n.d.). index.minfin.com.ua Retrieved from <https://index.minfin.com.ua/> [In Ukrainian].
5. Kryshen, O. V. (2020) Suchasni tendentsii formuvannya, realizatsii ta rozvytku rehionalnoi sotsialnoi polityky v Ukraini [Modern trends in shaping, implementation, and development of regional social policy in Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia – Public Administration and Local Government*, 1(44), 52-58 [in Ukrainian].
6. Mishchenko, L. O. (2017) Suchasnyi stan sotsialnoho zakhystu ta sotsialnoho zabezpechennia naseleння v Ukraini v umovakh detsentralizatsii: napriamy podalshoho rozvytku [The current state of social protection and social security of the population in Ukraine in conditions of decentralization: directions of further development]. *Efektivna ekonomika – Efektivna ekonomika*, 11. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5867> [in Ukrainian].

7. Ohinska, A. Yu. (2018) Sotsialnyi zakhyst naseleння ta finansovyi mekhanizm yoho realizatsii: teoretyko - kontseptualnyi zriz [Social protection of the population and financial mechanism of its realization: theoretical and conceptual section]. *Ekonomika ta derzhava – Ekonomika ta derzhava*, 4, 131-136 [in Ukrainian].

8. Smyrnova, I. I., Lykhoshva, O. Yu., Rak N. V., & Horiieva L. A. (2020) Sotsialnyi zakhyst naseleння na suchasnomu etapi: stan i problemy v Ukraini [Social Protection of the Population at the Present Stage: State and Problems in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3(61), 205-212 [in Ukrainian].

9. Tkachuk, V. O. (2019) Sotsialne zabezpechennia yak peredumova podolannia bidnosti ta sotsialnoi izoliatsii naseleння [Social security as a background of overcoming poverty and social isolation of population]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia – Economics, Management and Administration*, 3(89), 66-70 [in Ukrainian].

10. Filipchuk, V. R. (2018) Tendentsii ta problemy finansovoho zabezpechennia sotsialnoho zakhystu naseleння za umov hlobalizatsii [Trends and problems of financial provision of social protection of the population under globalization conditions]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black sea economic studies*, 31, 141-147 [in Ukrainian].

11. Chorna, M. (2019) Cutnist prava hromadian na sotsialnyi zakhyst [The essence of the right of citizens to social protection]. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo. – Entrepreneurship, Economy and Law*, 4, 151-156 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.05.2021 р.